

Ziyadxan Əliyev
Azərbaycan Respublikasının
eməkdar incəsənət xadimi,
sənətşünaslıq üzrə fəlsəfə
doktoru

Etiraf edək ki, müasir dövrdə həyatımıza daxil olmaqda davam edən yeni texniki avadanlıq və vasitələrdən ən müxtəlif məqsədlər üçün istifadə olunur. Belə vasitələrdən istifadə zamanı çox vaxt xoşagəlməz nəticələrlə də rastlaşırıq. Ancaq insanların bəzən ərsəyə gətirilməsinə çox vaxt sərf etdikləri məsələləri tezləş-

ğim bu ecazkar "sənət qalereyası"nın yaradıcısının elə burada kitab dizayneri kimi çalışan Arif Həsənov olduğunu biləndə, təəccübüm bir az da artdı. Çünki bildiyim qədər o, təsviri sənət mütəxəssisi deyildi. Amma az sonra - Arif Həsənovun çoxlarına naməlum qalan "kompüter yaradıcılığı" ilə tanış olanda bu nəticəyə gəldim ki, dizaynerin texniki imkanlardan ustalıqla istifadə etməsi sayəsində ərsəyə gətirdiyi kompüter qrafikası nümunələri həm də onun ruhunda gəzdirdiyi gözəllik duyumunun nəticəsidir. Belə ki, yalnız texniki bilik-bacarıqla fırçanın və palitranın yaratdığı möcüzəni sona qədər təkrarlamak sadəcə çox çətindir...

Arif Həsənovu özüm üçün "kəşf" etdiyim 2010-cu ildən başlanan tanışlığım az sonra onun həyatı və sənət dünyası barəsində əldə etdiyim yeni-yeni bilgilərlə zənginləşdi. Məlum oldu ki, əslən Abşeronun Kürdəxanı kəndindən olan Arif Həsənov həm də məşhur satirik şair Baba Pünhanın bibisi oğludur. Qəribə də olsa o, kiçik yaşlarından içində təbiət və ədəbiyyata sonsuz sevgi hissi yaşatsa da, zamanında nə təsviri sənət, nə də filologiya sahəsini seçməyib. Amma radio verilişləri mühəndisi sahəsində ixtisas təhsili olsa da, nə rəssamlığa, nə də poeziyaya olan rəğbəti azalmayıb. Zaman-

zaman "Məftun" təxəllüsü ilə yazdığı şeir, bəhri-təhvil və qəzəlləri ictimailəşdirməyə səy göstərməməsi də ilk növbədə onun xarakter etibarilə çox təvəzökar olmasının nəticəsidir. Yəqin ki, o, nəşriyyata gəlməseydi və kompüter olmasaydı, onun rənglərə olan sevgisinin ifadəsini də görə bilməyəcəkdik.

Müasir dövrün kitab tərtibatında nisbətən ucuz başa gələn kompüter qrafikasına üstünlük verilməsi bəlkə də zamanla bağlıdır. Etiraf edək ki, bu "qənaətcilik" haradasa qədim bədii ənənlərə malik kitab qrafikasının ziyanıdır. Amma kompüter arxasında Arif Həsənov kimi insanlar çalışanda və məzmunundan asılı olmayaraq hər bir kitabın bədii tərtibatına yaradıcı münasibət göstərildə, belə nəşrlər hər bir oxucuya zahirə görə cəlbedici və maraqlı görünür. Bu yerdə deyək ki, onun tərtibatı ilə sonralar çalışmağa başladığı "Litterpress" nəşriyyat evində işiq üzü görən müxtəlif kitablar sifarişçilərlə yanaşı, ən tələbkər kitab mütəxəssislerini razı salıb, onların üreyincə olub. Əgər desək ki, bu ilk növbədə Arif Həsənovun dünya və milli kitab tərtibatı ənənələrinə bələdçiliyinin, bu sahədə mövcud bədii-texniki potensiala özünəməxsus münasibətinin görünüşüdür...

Arif Həsənov

lərini həll edə bilməyə özündə inam yaratdı. İki dəfə çəkdiyi ekslibrislər respublika sərgisində nümayiş etdirildi, kompüter qrafikası nümunələri isə xeyriyyə sərgilərində rəğbətə qarşılandı. Onun Azərbaycanın müstəqilliyinə və soyqırımına həsr etdiyi ekslibrislər həm bədii həllinə, həm də düşündürücü məzmun yükünə görə diqqət çəkir. Bu işlərində olduğu kimi, onun kompüter qrafikasının köməyi ilə yaratdığı texniki rəngkarlıq nümunələrində də bədii görüntünün duyğulandırıcı cizgi-yaxı vasitəsilə gerçəkləşməsi çox yadda qalır. Çox qısa bir müddətdə Arif Həsənov bu bacarığını bütün rəssamlıq janrlarında sınaqı. Onun yaratdığı Mirzə Ələkbər Sabir, Anar, Qara Qarayev, Baba Pünhan, Həsənağa Turabov, Rza Təhmasib, Bəxtiyar Vahabzadə, Xəlil Rza, Üzeyir Hacıbəyli, Səttar Bəhlulzadə, Ramiz Rövşən, Aysel Teymurzadə, Azər Mirzəyev və b. portretləri bu adamların məlum foto şəkillərinin axıcı, rəvan, bəzən də ekspressiv yaxılar vasitəsilə ifadə olunmuş cəlbedici bədii görüntülərdir. Müəllifin ata-anasının yaxı "selindən" boylanan portretləri də bədii həllinə görə xoş təsir bağışlayır. Bu əsərlərində əsasən gerçəkçi olan A.Həsənov bəzən görüntüyə gətirdiklərinə nəhayətsiz təxəyyülündən qaynaqlanan bədii şərhləri əlavə etdiyindən onlar həm də bir realılıqla irrealiğin qovuşağında qərar tutmuş kimi baxılırlar.

"Şairlər" lövhəsində Nizami, Nəsimi, Əliqə Vahid və Baba Pünhanın portretlərini "Azərbaycan" adlı qayada heykəl görkəmi verməklə onları daş abidəyə çevirən müəllif son nəticədə çox orijinal və uzun müddət unudulmayan bir plastik görüntü yaratmağa nail olmuşdur. Onun başqa bir kompozisiyasında dağ zirvəsində qərar tutan Baba Pünhanı da mənalı həyat və yaradıcılığı ilə problemlərimizi özünün "poetik güzgü"ndə əks etdirən bənzərsiz şairə ehtiram və məhəbbətin abidəsi kimi qəbul olunur. Arif Həsənovun yanar şama tapınan, onu özünə həmdəm sayan Baba Pünhanla bu nur çeşməsini qoşalaşdırdığı kompozisiya isə misralarında "əriyə", sözləri ilə həm də ucalan çağdaş Sabirimizin yadda qalan obrazı təsvirini yaradır... Arif Həsənovun kompüterin möcüzə yaratmaq gücündən tam istifadə etmə qabiliyyətini onun mənzərələrində daha qabarıq duymaq mümkündür. Etiraf edək ki, ister mənzərə, ister də digər janrlarda çəkilmiş təsvirlərdə gördüyümüz yüksək bədii dəyərlər texnikanın köməyi ilə yaradılsa da, onların incə rəssam zövqü olmadan gerçəkləşdirilməsi sadəcə qeyri-mümkündür. Onun "Zaqatala lələləri", "Yay. Üç ağac", "Payız. Meşə bulağı", "Bataqlıq", "Dəniz", "Qayalıqlar", "Köhnə ağac" və "Car kəndi" adlı mənzərələrində ovsunlayıcı yaxı "oyunlarına" rast gəlmək mümkündür. Odur ki, belə lövhələr kifayət qədər duyğulandırıcı, təzadlı ovqat daşıyıcısı kimi qəbul edilir.

Arif Həsənovun xalqımızın uzaq-yaxın tarixinə, başına gətirilən faciələrə yaddaqalan "bədii güzgü" tutması da heç şübhəsiz onun yaradıcı-vətəndaş mövqeyinin ifadəsidir. Kompüterçi-rəssamın Xocalı və 20 Yanvar faciəsinə həsr olunmuş sətirli kompozisiyalarının respublika sərgilərində uğurla nümayişini də onun yaradıcı axtarışlarının təqdiri kimi qəbul etmək olar. Onun "Qalx, ana torpaq", "Babək" və "Nuru paşa" lövhələrində də keçmiş tarixi obrazlı yaşatmaq istəyi güclüdür.

A.Həsənovun "Sönmüş şam" lövhəsində də özünəməxsus peşəkarlıq nümayişini müşahidə etmək mümkündür. Əriyərek "şam ömrünü" başa vuran işiq mənbəyinin qaranlıq məkanda başı üzərində son işartısının - öləziyən tüstünün ifadəli görkəmi çox təsirlidir, desək, yanılmazdır.

Arif Həsənov müasir texnikanın imkanlarından uğurla istifadə edib duyğu və düşüncələrini görüntüyə uğurla çevirir. Əlavə edək ki, son vaxtlar Azərbaycanda genişlənməkdə olan kompüter qrafikasının fərdi duyuma malik sənətkarları yetişməkdədir və Arif Həsənov onların öncüllərindəndir...

Kompüter rəssamlığı ustası

Armutlar

20 Yanvar

Qadın Xilqət

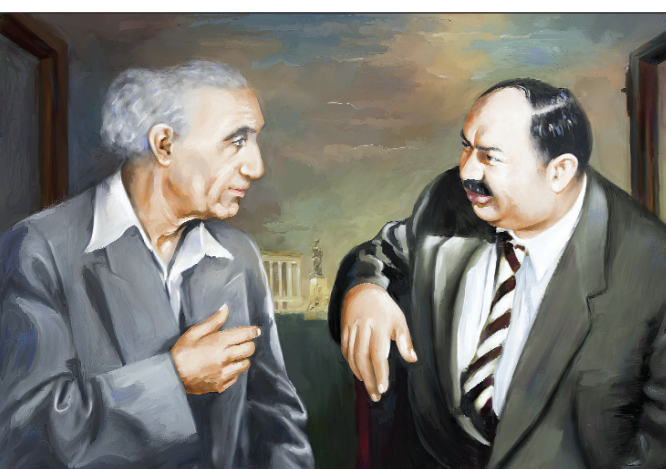

Qalx, ana torpaq

Rasim Balayev

dirməkdə və yaxud gerçəkləşməsində xüsusi səliqə tələb olunan proseslərdə kompüter kimi geniş yayılmış texnikanın nəhayətsiz potensialı ilə şaşırdıcı icra kamilliyinin əldə olunması, ilk növbədə insan təxəyyülünün texnikanın imkanları ilə vəhdətinin, onu ram edə bilməsinin göstəricisidir. Bir-neçə il əvvəl təsadüfən çoxlarına hələ də sirli görünən kompüterin "bədii-texniki təxəyyülü"nin o vaxta qədər rastlaşmadığım təsviri nəticəsi ilə tanış olanda və elə ilk baxışdan çox qeyri-adi görünən bu müxtəlif janrlı rəssamlıq sənəti nümunələrinin kompüter variantları ilə üzə qalanda, məndə heyretlə yanaşı, onların yaradıcısı ilə tanış olmaq istəyi də yarandı. "Litterpress" nəşriyyat evində qarşılaşdı-

S.Ruhulla və Ə.İsgəndərov

Tale onu 1999-cu ildə "Təhsil" nəşriyyatına gətirəndə bəlkə də Arif Həsənov artıq ona bir qədər unudulmuş hobbisi kimi görünən ibtidai rəssamlıq vərdişlərinin ona bu qədər gərəkliliyini düşünmürdü. Müasir texnika aləminə kifayət qədər bələd olan professional mühəndis kimi kitablara texniki dillə bədii görkəm vermək onun üçün o qədər də çətin deyildi. Çox az sonra onun ancaq dizayner fəaliyyətindən yaradıcı axtarışlara meyillənməsi yəqin ki, içərisindəki rənglərə olan sonsuz sevgidən qaynaqlanmışdı. Bizcə o, burada 2007-ci ilə kimi çalışdığı müddətdə yüzlərlə kitabın dizaynına, bədii tərtibatına, özünəməxsus bədii məzmun-görüntü verməklə incə zövqlü kompüter qrafiki olduğunu təsdiqlədi. Arif Həsənov "Litterpress"də də əvvəllər qazandığı bədii-texniki vərdişləri daha da zənginləşdirdi, daha fərqli yaradıcılıq məsələ-